

the WEB WE WANT

Młodzież w internecie – Młodzież
dla młodzieży – Ćwiczenia i zajęcia

Internet, jakiego chcemy!



Współfinansowane przez
Unie Europejska

ins@fe

s@ferinternet.pl

Google



upc

Specjalne podziękowania dla:

- członków sieci **Insafe** oraz **INHOPE** za ich wkład i wspaniałą pracę, dzięki której dzieci i młodzież stają się odpowiedzialnymi użytkownikami technologii internetowych;
- **Komisji Europejskiej** za jej nieustający wkład w utrzymanie sieci Insafe oraz INHOPE, a także za inicjatywy na rzecz bardziej przyjaznego dla dzieci internetu;
- **Google** i **UPC** za wsparcie, którego udzieliły przy powstawaniu tego podręcznika;
- **wielu młodych ludzi**, którzy wnieśli swoje uwagi i przetestowali każde z omawianych w tym podręczniku ćwiczeń, a także dla **ministerstw edukacji**, działających w ramach Europejskiej Sieci Szkolnej, oraz dla **zespołu Europejskiej Sieci Szkolnej** za współpracę i wdrażanie technologii internetowych do procesu nauczania i uczenia się.



Słowo wstępne

Internet to wspaniałe miejsce! Możemy się tam spotykać z przyjaciółmi, dzielić ulubioną muzyką i zdjęciami, a nawet zmieniać świat, jeśli - jak Malala i Martha - mamy dobry pomysł, potrafimy dobrze pisać i wystarczy nam odwagi, by wyjść z inicjatywą (zob. na stronie 15).

Na stronach tego podręcznika będziesz mógł sprawdzić swoje umiejętności, poznać swoje prawa w internecie oraz tworzyć wskazówki i narzędzia, którymi można się podzielić z młodzieżą z całego świata. Dowiesz się również, co Twoi rówieśnicy myślą o niektórych rodzajach aktywności w internecie i czego szukają w sieci. Dlatego właśnie nazwa tego podręcznika to **WWW – the Web We Want! [Internet, jakiego chcemy!]**

Co myślisz o internecie? Czemu powinien służyć? Podziel się swoimi uwagami na www.webwewant.eu



YORICK, student z Holandii, 22 lata

„Internet... podstawowe narzędzie do kontaktowania się z ludźmi, szczególnie w biznesie, do budowania współpracy i wymiany pomysłów ze szkołami w innych krajach.”

CHARLOTTE, uczennica z Francji, 17 lat

„Tylko jedno pytanie: czy możemy dziś żyć bez internetu? Szczerze, uważam, że nie. Potrzebujemy go nawet do tego, żeby sprawdzić jaka jest pogoda. Internet stał się częścią naszego życia. Powstały aplikacje, dzięki którym można kontrolować wiele rzeczy ze swojego telefonu! Można sobie w nim zawsze sprawdzić, co tylko się zechce, i to jest niesamowite. Należy jednak pamiętać, że internet ma swoje dobre, ale też złe strony.”



TEREZA, studentka medycyny z Czech, 20 lat

„Bezpieczne, inspirujące i pozbawione ograniczeń miejsce, gdzie każdy może prezentować swoje własne opinie czy myśli, nie narażając się na obraźliwe i nazbyt krytyczne komentarze innych (zależnie od prawa swojego kraju).”



FLORAN, student z Holandii, 20 lat
„Internet jest ok, ale jego celem miała być wolność słowa, więc jeśli jakaś treść już w nim jest, to każdy powinien mieć prawo ją pobrać.”

ISABELLE, uczennica z Holandii, 12 lat
„... szukanie informacji, granie w gry i mejle.”



LIVI, studentka z Wielkiej Brytanii, 22 lata
„Internet to dla mnie wspaniałe narzędzie, pomagające mi w komunikacji. Wszystko robię w internecie. Uczę się różnych rzeczy, oglądając wideo na YouTube. Wszystkie zadania na studia robię online, mając pewność, że wszystko jest zaktualizowane.”

L'UBOŠ, uczeń ze Słowacji, 14 lat
„Internet - chcemy otwartej i bezpiecznej przestrzeni dla każdego.”



JOSH, uczeń technikum, 18 lat
„Internet to sposób na komunikowanie się z przyjaciółmi i prowadzenie życia towarzyskiego - szczególnie na Facebooku - to też sposób na szybki dostęp do informacji.”

IOANNA, uczennica szkoły średniej z Grecji, 17 lat
„Internet powinien przypominać układankę. Każda z osób z całego świata dokłada w necie odrobinę swojej wiedzy i w ten sposób ludzie «budują» świat pełen informacji, które są stale aktualizowane i uzupełniane, aż staną się wiarygodne.”



Spis treści

Słowo wstępne	3
Moje prawa i obowiązki w internecie	
1.1 Wskaż swoje prawa i obowiązki	6
1.2 Regulaminy, ostateczne wyzwanie	8
1.3 Gdy Twoje prawa nie są przestrzegane...	10
„Informacja nie jest wiedzą”, Albert Einstein	
2.1 Czas na odrobinę krytycznego myślenia	12
2.2 Zestaw narzędzi rzetelnego dziennikarza internetowego	15
2.3 Pomyśl zanim wyślesz	17
Gdy działasz w sieci	
3.1 Akcja, reakcja, interakcja...	19
3.2 Ach, sobą być... w internecie	23
3.3 Uczestnictwo – proaktywne i odpowiedzialne!	26
Kształtuj swoją tożsamość	
4.1 Przedstaw się światu	29
4.2 Ja i mój wizerunek	31
4.3 Prawda i tylko prawda?	33
Prywatność, mój klejnot w koronie	
5.1 Gdzie się ukryć w świecie internetu	35
5.2 Prawo do bycia zapomnianym – usuwanie cyfrowego śladu	37
5.3 Pokaż się, ale nie obnażaj!	40
5.4 Prywatność – moja i twoja	42
Artysta i Ty	
6.1 Czym są prawa autorskie?	43
6.2 Czy jesteś piratem?	45
Czego udało Ci się nauczyć – Czy jesteś internetowym ekspertem czy ignorantem?	47
Sieć Insafe w Polsce i innych krajach	50

Aby znaleźć więcej informacji zobacz www.webwewant.eu

Wskaż swoje prawa i obowiązki

„Nie ma żadnych praw bez odpowiadających im obowiązków.” Samuel Taylor Coleridge

Prawa

Prawo chroni jednostki lub grupy przed niesprawiedliwością, umożliwia jednostkom rozwinięcie w pełni swojego potencjału i być prawdziwym i aktywnym członkiem swojej społeczności. Każda osoba lub grupa ma obowiązek szanować siebie i innych. Prawo tworzy moralne i prawne zobowiązania, które muszą spełniać państwa i ludzie.¹

Wolność słowa

Poszanowanie

Bezpieczne środowisko

Edukacja

Prawo do odpowiedzi

Własność / Autorstwo

Bezpieczeństwo osobiste

Prywatność

Uczestnictwo

Dostęp do informacji

Precyzyjna informacja

➔ Wskaż, które z powyższych pojęć uważasz za swoje internetowe prawa, a które za swoje internetowe obowiązki. Czy mogą być jednym i drugim naraz? Możesz też wpisać inne słowa, które Twoim zdaniem wiążą się z internetowymi prawami i obowiązkami.

Wszystkie wytyczne znajdziesz w Konwencji ONZ „O prawach dziecka” pod adresem <http://www.un.org/cyberschoolbus/humanrights/resources/plain.asp> (prosty j. angielski).

http://www.unicef.org/magic/resources/CRC_polish_language_version.pdf (j. polski)

<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=pqi> (j. polski)

PRAWA

Wolność słowa

OBOWIĄZKI

Poszanowanie innych

¹ Australian Broadcasting Corporation (2000), 'Human Rights: What and When' (online), <http://www.abc.net.au/civics/rights/what.htm>.



Joanna

Mam 14 lat.
Jakie są moje
prawa i obowiązki
w internecie?

Mam 18 lat.
Czy moje prawa i obo-
wiązki różnią się czymś
od Twoich?



Josh

➔ Czy uważasz, że jakieś prawa mogą być różne dla **Joanny i Josha**?
Czy są jakieś różnice w ich obowiązkach?

14 lat

Blank lined writing area for 14-year-old Joanna.

18 lat

Blank lined writing area for 18-year-old Josh.

➔ Niektóre prawa i obowiązki pasują do siebie; inne zdają się sobie przeczyć.
Wskaż niektóre z tych związków/sprzeczności wśród swoich praw i obowiązków w internecie, a następnie je objaśnij.

PRAWA

OBOWIĄZKI



1.2. Regulaminy, ostateczne wyzwanie

Warunki

Ogólne i szczegółowe postanowienia, warunki, klauzule, wymagania, zasady i standardy, które stanowią integralną część umowy lub kontraktu.²

Z całą pewnością w trakcie korzystania z internetu zaznaczałeś pole akceptacji regulaminu danego portalu internetowego. **Ale czy naprawdę wiesz, na co się zgadzałeś?** Chociaż regulamin może wyglądać na ciągnący się bez końca tekst, napisany niezrozumiałym

prawniczym żargonem, to zaznaczenie pola wyboru sprawia, że zaczyna Cię obowiązywać pewien zestaw praw i obowiązków. Spróbuj zrozumieć o czym jest zwykle mowa w regulaminie.

Czemu nie sprostać temu wyzwaniu od razu...

W przypadku treści objętych prawem własności intelektualnej (IP, ang. intellectual property), takich jak zdjęcia i filmy, użytkownik przyznaje nam poniższe uprawnienia zgodnie z wprowadzonymi przez siebie ustawieniami prywatności i ustawieniami aplikacji: użytkownik przyznaje nam niewyłączną, zbywalną, obejmującą prawo do udzielania sublicencji, bezpłatną, światową licencję zezwalającą na wykorzystanie wszelkich treści objętych prawem własności intelektualnej publikowanych przez niego w ramach serwisu Facebook lub w związku z nim (Licencja IP). Licencja IP wygasa wraz z usunięciem przez użytkownika treści objętych prawami własności intelektualnej lub konta, o ile treści nie zostały udostępnione innym osobom, które ich nie usunęły.

Źródło:

- Q1** Skąd pochodzi ten tekst? (wypełnij wiersz powyżej, podając źródło)
- Q2** Czy zaakceptowałeś/zaakceptowałaś ten regulamin? TAK NIE
- Q3** Przełóż treść tego fragmentu na bardziej zrozumiały język i wpisz ją w polu poniżej.

² BusinessDictionary (2012), 'Terms and Conditions' (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/terms-and-conditions.html>, korzystano dnia 20/08/2012.

Czy wiesz, że...?



Clément

Typowy użytkownik internetu musiałby stracić 76 ośmiogodzinnych dni pracy, żeby faktycznie przeczytać zasady (politykę) prywatności każdej witryny, z którą miał bliższy kontakt w danym roku. Nic dziwnego, że ludzie po prostu przewijają tekst do końca i klikają „Zgadzam się” lub „Akceptuję”.³



Skoro rozpoczęliśmy łamanie prawniczego szyfru, czemu nie przygotować sobie małego słowniczka na przyszłość? Wydrukuj regulamin witryny internetowej, z której regularnie korzystasz i streść najważniejsze punkty.

Czy wiesz, że...?

Opracowano narzędzia, które mają pomóc w tłumaczeniu trudnych regulaminów. Obejrzyj np. EULalyzer (narzędzie w j. ang. do regulaminów w j. ang.).

„Jeden obraz wart jest więcej niż 1000 słów”

➔ Dlatego właśnie w naszej codziennej komunikacji często korzystamy z symboli. Wskaż znaczenie następujących symboli:



➔ A teraz spróbuj zaprojektować kilka ikon, symbolizujących najważniejsze zagadnienia, które spodziewasz się znaleźć w regulaminach.



Prywatność

³ The Atlantic (2012), 'Reading the Privacy Policies You Encounter in a Year Would Take 76 Working Days' (online), <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2012/03/reading-the-privacy-policies-you-encounter-in-a-year-would-take-76-work-days/253851/>, korzystano dnia 20/08/2012.

1.3. Gdy Twoje prawa nie są przestrzegane...

Naruszenie

Zrobienie czegoś, co nie jest dozwolone przez prawo lub przepis.⁴ Naruszenie⁵ nie jest automatycznie przestępstwem. W języku prawniczym używa się też często słów złamanie lub pogwałcenie, np. praw autorskich.

Twoje internetowe prawa mogą zostać naruszone lub pogwałcone na wiele sposobów. Niekiedy jest to związane z netykietą lub oczekiwaniem etycznego zachowania w internecie, w innych wypadkach może to być złamanie prawa, nawet ścigane sądownie.

▶ Wskaż niektóre ze sposobów, w jakie Twoje prawa internetowe mogą być naruszone lub pogwałcone.

- 1 Wulgarny komentarz pozostawiony na Twoim profilu na portalu społecznościowym.
- 2
- 3
- 4
- 5



James



„Kupiłem kiedyś w internecie aplikację i pieniądze wciąż wypływały z mojego konta. Mama się wściekła, ale udało się jej odzyskać wszystkie moje pieniądze.”



Jak sądzisz, które z jego praw zostały w tym przypadku naruszone? Czy uważasz, że James dopełnił wszystkich swoich obowiązków? Jak myślisz, w jaki sposób jego mama znalazła rozwiązanie tego problemu? Czy uważasz, że taką sytuację należy zgłosić? Komu?

Komu możemy zgłaszać naruszenia naszych praw?

▶ Jakie byłyby najlepsze rozwiązania każdego z wymienionych powyżej naruszeń? Przedyskutuj wszystkie możliwe rozwiązania i zapisz to, które uważasz za najlepsze.

- 1 Porozmawiać z osobą, która napisała daną wiadomość, w razie konieczności zablokować tę osobę...
- 2
- 3
- 4
- 5

⁴ Merriam-Webster (2012), 'Violation' (online), <http://www.learnersdictionary.com/search/violation>, korzystano dnia 18/01/2013.

⁵ Ibid, 'Infringement' (online), <http://www.learnersdictionary.com/search/infringement>, korzystano dnia 18/01/2013.

➔ Czy uważasz, że poniższe działania stanowią w Polsce naruszenie prawa?

Jakie mogą być konsekwencje każdego z tych naruszeń?

Fałszywe podpisywanie widocznych na zdjęciach ludzi

TAK NIE

Umieszczenie w internecie własnoręcznie zrobionego zdjęcia z koncertu czy występu, w sytuacji, gdy bilet zabraniał wszelkich nagrań wideo

TAK NIE

Umieszczenie w internecie rozpoznawalnego symbolu (logotypu, wizerunku twarzy), informując, lub nie, o jej właścicielu

TAK NIE

Ktoś został zatrzymany, ale nie skazany, za włamanie się do telefonu.
Czy gdy napiszesz na swoim profilu: „X to telefoniczny haker!!!!”

TAK NIE

Otwarcie konta na Facebooku, nie podając swojego prawdziwego nazwiska.

TAK NIE

W Twoim rodzinnym mieście trwają zamieszki. Nie bierzesz w nich udziału, ale piszesz na swoim profilu/blogu: „Super, zamieszki w moim mieście, uwielbiam to!”

TAK NIE

Nauczyciel umieszcza na portalu społecznościowym zdjęcie swojej klasy, nie mając na to zgody wszystkich rodziców.

TAK NIE

Piętnastolatka robi sobie nagie zdjęcie i wysyła do swojego chłopaka.

TAK NIE

2.1. Czas na odrobinę krytycznego myślenia

Informacja

Dane, które (1) zostały sprawdzone, jako ścisłe i aktualne, (2) poukładane w jakimś celu, (3) są przedstawione w kontekście, który nadaje im znaczenie i wagę, oraz (4) prowadzą do zrozumienia.⁶

Informacja: droga dwukierunkowa



Jakie informacje pobieramy z internetu?
Jakie informacje umieszczamy w internecie?



Internet to droga dwukierunkowa; powinny być lekcje, na których będzie się uczyć korzystania i segregowania tego, co jest w internecie.

Korzystam z internetu przy odrabianiu prac domowych, jest tam tak dużo informacji, że trudno znaleźć właściwe, a czasami zdarzają się też nieprawdziwe. Trzeba uważać.



Charlotte



Josh

Gram w zespole i korzystamy z netu, żeby dzielić się informacją o naszych występach; umieszczamy też w sieci wideo naszych nowych utworów. To dobry sposób, by szybko dotrzeć do masy ludzi.



Internet jest przydatny do kupowania różnych rzeczy. Oglądam ciuchy w sklepach, a potem zaglądam do internetu, żeby kupić je taniej!

Jeśli chcesz coś zrobić w internecie, musisz podać bardzo dużo informacji. Zawsze mnie to trochę niepokoi, gdy podaję swój adres i numer telefonu. Podawanie adresu mejlowego jest chyba w porządku, ja mam ich kilka, żeby ustrzec się przed otrzymywaniem spamu i reklam.



Livi

⁶ BusinessDictionary (2012), "Information" (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/information.html>, korzystano dnia 20/08/2012.



Jakie informacje **pobierasz z** internetu?



Jakie informacje **zostawiasz w** internecie?

PRAWDA czy FAŁSZ? Każdy jest przekonany, że nie da się nabrać na scam (czyt. scam; ang. prze-kreć, szwindel). Jednak prawda jest taka, że scamerzy stają się coraz lepsi, a my niekoniecznie coraz mądrzejsi. Ile razy widzimy wyskakujące okienko, głoszące, że wygraliśmy główną nagrodę lub że zostaliśmy specjalnie do czegoś wybrani?

Scam nie zawsze tak łatwo dostrzec – sprawdź się!

Przyjrzyj się poniższym witrynom internetowym – czy potrafisz rozpoznać, które są fałszywe?



Jeśli masz ochotę na więcej, odwiedź witrynę <https://www.phish-no-phish.com/staying-safe-online/quiz/> i rozwiąż quiz, aby przekonać się, jak szybko potrafisz rozpoznać fałszywkę.⁷

⁷ Symantec (2012), 'Staying Safe Online' (online), <https://www.phish-no-phish.com/staying-safe-online/quiz/>, korzystano dnia 10/09/2012.

Skąd mamy wiedzieć, że coś w internecie jest rzetelne i godne zaufania?

**CZY WIESZ,
że...?**

W Wielkiej Brytanii 33 % osób w wieku 12–15 lat twierdzi, że jeśli coś znajdują w internecie to wyniki zawierają prawdziwe informacje.⁸

▶ Czy potrafisz wymienić 5 zasad skutecznego szukania informacji w internecie?

1

2

3

4

5

➔ Bezpieczne serfowanie po internecie

Nierzetelne informacje to nie jedyne zagrożenie, które czyha na nas w internecie. Czy potrafisz umieścić w poniższych polach jakieś inne zagrożenia, z których trzeba sobie zdawać sprawę? Pierwsze pole zostało już wypełnione jako przykład.

Wirusy



Przyjrzyj się raz jeszcze wskazanym przez siebie zagrożeniom i ustaw je w kolejności od 1 do 6, przyjmując wartość 1 dla zagrożenia, którym najbardziej się przejmujesz. Porównaj swój wybór z wyborem kolegów i koleżanek pod względem rodzaju zagrożeń i ich kolejności.

⁸ Ofcom (2012), 'Children and Parents : Media Use and Attitudes Report' (online), <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/oct2012/main.pdf>, p.104 korzystano dnia 10/09/2012.

2.2.

Zestaw narzędzi rzetelnego dziennikarza internetowego

Dziennikarstwo

Działalność – profesjonalna lub praktykowana – polegająca na upublicznianiu czy redagowaniu informacji o wydarzeniach, ludziach i problemach w środkach masowego przekazu.⁹

Blogi stały się popularnym sposobem, aby relacjonować wydarzenia w czasie rzeczywistym. Dzięki nim nawet dzieci i młodzież mogą wpływać na opinię publiczną. Spójrzmy na następujące dwa przykłady.

1

„We wtorek w pakistańskiej dolinie Swat talibski bandyta postrzelił czternastoletnią Malalę Yousafzai, która prowadziła kampanię na rzecz edukacji, nazywając jej zajęcie «nieprzyzwoitym»,...”

The Washington Post, 10/09/2012¹⁰

Poszukaj w internecie historii Malali Yousafzai.

Opisz, co Malala zrobiła i jakie były efekty jej działań?

Co zrobiła Malala?

Co z tego wynikło:

I kolejny przykład, tym razem 9-letniej blogerki:

2

„Martha Payne, dziewięcioletnia uczennica z Lochgilphead w Szkocji, trafiła już w tym roku na pierwsze strony gazet całego świata, gdy jej blog poświęcony szkolnym posiłkom został „zbanowany” przez miejscową radę...”

Sarah Rainey, The Telegraph, 2/12/2012¹¹

Co i w jaki sposób zrobiła Martha? Co z tego wynikło?

Co zrobiła Martha?

Rezultaty jej działań:

Jakie były najbardziej rzetelne źródła informacji o Malali i Marcie i co sprawia, że uważasz te źródła za rzetelne?

⁹ The Free Dictionary (2012), 'Journalism' (online), <http://www.thefreedictionary.com/journalism>, korzystano dnia 21/12/2012.

¹⁰ Khazan, O. (2012), 'Interview with 14-year-old Malala Yousafzai who was shot by Taliban (online), <http://www.washingtonpost.com/blogs>, korzystano dnia 10/09/2012.

¹¹ Payne, M. (2012), 'Martha Payne: diary of a girl who fed the starving' (online), <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews>, korzystano dnia 10/09/2012.

Wymień w polu poniżej 5 „narzędzi”, którymi Twoim zdaniem posłużyły się Malala i Martha, aby ich blogi zyskały zarówno na wiarygodności, i sile oddziaływania. Czy zgadzasz się z pierwszym wymienionym na liście?

1 Wypowiadają się o swoich osobistych doświadczeniach obiektywnie, nie sensacyjnie.

2

3

4

5

➔ Rozważ teraz, co takiego może zrobić dziennikarz internetowy, a czego nie może dziennikarz tradycyjny piszący do prasy drukowanej, radia, telewizji? Zapisz różnice dotyczące ochrony praw autorskich, kontroli jakości, rozpowszechniania.

Dziennikarz internetowy
może

Dziennikarz tradycyjny
może

Zarówno Malala, jak i Martha zabrały głos w kwestiach, które ich niepokoiły. A teraz Ty spróbuj swoich sił, pisząc długi przynajmniej na 10 linijek, informacyjny wpis do bloga o zagrożeniu, wymienionym przez Ciebie jako największe w punkcie **Bezpieczne serfowanie po internecie** na stronie 14. Dlaczego wszyscy powinniśmy się przejmować tym właśnie zagrożeniem internetowym? Co możemy w tej sprawie zrobić?



Najpierw upewnij się, co do podawanych przez siebie faktów, potem sprawdź, czy koledzy i koleżanki uważają Twój wpis za jasny i wiarygodny. Umieść swój wpis na stronie www.webwewant.eu. Będziesz też mieć okazję, by ocenić inne wysłane tam wpisy.

2.3. Pomyśl zanim wyślesz

Wolność słowa

Wolność słowa - prawo do swobodnego publicznego wyrażania własnego zdania oraz poglądów w mowie, piśmie i innych formach komunikacji, nie szkodząc zarazem umyślnie opinii i/ lub reputacji innych osób poprzez fałszywe wypowiedzi lub sformułowania.¹²

➔ Chcesz umieścić w serwisie społecznościowym parę zdjęć z ostatniej weekendowej imprezy – które zdjęcia tam wyślesz i których ze swoich przyjaciół podpiszesz?

▶ **Kontekst:** Anka jest jedną z Twoich najlepszych przyjaciółek. Nie korzysta z internetu tak często jak Ty. Anka należy do szkolnego kółka teatralnego i przygotowuje się do przesłuchania, aby wziąć udział w telewizyjnym show.

▶ **Na Twitterze:** @anka_singsdances

▶ **Aspiracje:** Wykorzystać swoje uzdolnienia w musicalach / telewizyjnych show.

▶ **Osobowość:** Wesoła, opiekuńcza, troskliwa, wrażliwa – prawie na pewno Cię wysłucha gdy potrzebujesz się wygadać.

▶ **Lubi:** Śpiewać, tańczyć, kurczaka z piri-piri, spędzać czas z przyjaciółmi.



▶ **Kontekst:** Adam jest Twoim najlepszym przyjacielem. Znać się od wczesnego dzieciństwa! Adam kocha muzykę i spędza mnóstwo czasu tworząc nowe utwory i obserwując reakcje ludzi poprzez SoundCloud.

▶ **Na Twitterze:** @musicandadam

▶ **Aspiracje:** Zostać nauczycielem muzyki.

▶ **Osobowość:** Adamowi trudno jest wyrażać się bez używania wulgaryzmów! Łatwo się irytuje, ale gdy pracuje nad swoją muzyką jest zawsze spokojny.

▶ **Lubi:** Tworzyć muzykę, słuchać muzyki, kupować muzykę, bywać na nowych festiwalach muzycznych.



▶ **Kontekst:** Gosia to ukryty geniusz. Przenieśli ją do wyższej klasy, bo jest niesamowita z matmy. Jest też „szaloną dziewczyną” w Twojej grupie przyjaciół. Zawsze chce we wszystkim brać udział i uwielbia kontrowersje.

▶ **Na Twitterze:** @sexy_gosia_can

▶ **Aspiracje:** Dotrzeć do celu, dobrze bawić się po drodze.

▶ **Osobowość:** Nowa przyjaciółka. Gosia robi wszystko szybko i rzadko myśli o konsekwencjach.

Na pewno potrafi Cię rozśmieszyć, bo ma niesamowite poczucie humoru.

▶ **Lubi:** Właściwie wszystko!



▶ **Kontekst:** Damian jest moim książkowym w każdym calu. Jego rodzina jest bardzo konserwatywna ma rygorystyczny stosunek do nauki w szkole. Damian jest skupiony na swoich egzaminach i rzadko gdzieś bywa. Ale jak się już się gdzieś wybierze to lubi zaszaleć (i to na całego!).

▶ **Na Twitterze:** Nie korzysta.

▶ **Aspiracje:** Zostać prawnikiem. Damian lubi drogie ciuchy i potrzebuje dobrze płatnej pracy, by móc sobie na nie pozwolić!

▶ **Osobowość:** Damian jest dość nieśmiały.

▶ **Lubi:** Dziewczyny i więcej alkoholu niż rozsądek nakazuje (ale tylko wtedy, gdy się nie uczy!).



Co mogło się wydarzyć tamtego weekendu?
Kto z grona przyjaciół mógłby ostro zareagować na zdjęcia umieszczone w internecie bez jego czy jej zgody?

Czy kogoś w tym gronie przyjaciół łatwiej jest zranić niż innych?
Jak uważasz, kto z nich będzie najbardziej odporny na taką nieoczekiwaną obecność w internecie?

¹² BusinessDictionary.com (2013), 'Freedom of expression' (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/freedom-of-expression.html>, korzystano dnia 21/12/2012.

Przeczytaj uważnie wszystkie profile. Jeśli niestosowne zdjęcie zostanie opisane, kto z tego grona przyjaciół może zostać poszkodowany?

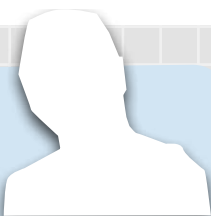
► **Kontekst:** Sandra przeniosła się z innej szkoły i jest nowym członkiem waszej grupy. Była ofiarą napaści w internecie i bardzo uważa na pozostawiany przez siebie cyfrowy ślad.

► **Na Twitterze:** Sandra zawiesiła swoje konto.

► **Aspiracje:** Zostać urzędnikiem państwowym, pomagającym organizacjom charytatywnym, które zajmują się przemocą szkolną.

► **Osobowość:** Sandra nie jest nieśmiała, ale nowi znajomi muszą dopiero zdobyć jej zaufanie. Zgłosiła się do udziału w programie pomocy koleżeńskiej w szkole.

► **Lubi:** Wolontariat i podróże.



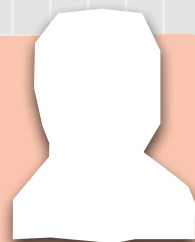
► **Kontekst:** Ola uwielbia modę. Prowadzi blog o wszystkim, co wiąże się z uliczną modą. Blog cieszy się powodzeniem i przynosi jej dochód z towarzyszących mu reklam.

► **Na Twitterze:** @olalovesstyle

► **Aspiracje:** Pracować jako dziennikarka w dziale mody.

► **Osobowość:** Ola ma ogromną sieć znajomych – w większości osób, które poznała dzięki blogowaniu. Rzadko spotyka się z przyjaciółmi, których nie poznała w internecie.

► **Lubi:** Nawiązywać nowe znajomości, spędzać czas ze swoim chłopakiem.



► **Kontekst:** Maks uwielbia płać figle i grać w rugby.

► **Na Twitterze:** @javaMAXpython

► **Aspiracje:** Napisać grę sieciową, która stanie się bestsellerem.

► **Osobowość:** Świetny przyjaciel. Maks chętnie udziela porad – w internecie i w realu. Jeśli uważa, że ktoś jest tępiony w serwisach społecznościowych, często się za kimś takim wstawia.

► **Lubi:** Większość czasu Maks spędza w internecie, ale będąc w świecie rzeczywistym uwielbia piłkę nożną i całkiem dobrze gotuje!



► **Kontekst:** Marek jest w grupie kawalarzem. Dużo gra w rugby i lubi płać figle swoim przyjaciołom.

► **Na Twitterze:** @mrmarcuszzz

► **Aspiracje:** Marek nie myśli o jutrze.

► **Osobowość:** Marek to czysty ubaw, ale zdarza się, że przekracza trochę granice, szczególnie w internecie. Nie jest najlepszy w spoglądaniu na sytuację z punktu widzenia kogoś innego.

► **Lubi:** Sporty i przebywanie z przyjaciółmi.



Charlotte

Uważam, że tylko do autora wpisu należy ocena, czy powinien umieścić zdjęcia w sieci, czy nie.

Zależy od zdjęć, ale nie chciałabym, żeby obcy ludzie mogli opisywać moje zdjęcia.



Isabelle

Wolność słowa to bardzo ważne prawo człowieka. Przyjrzyj się teraz Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (http://www.unic.un.org.pl/prawa_czlowieka/dok_powszechna_deklaracja.php). Jak sądzisz, które prawa człowieka wymagają od nas szczególnej ochrony podczas korzystania z internetu?

Wzorując się na przedstawionych wyżej profilach stwórz teraz swój własny profil, taki, jaki Twoi przyjaciele mogliby napisać na podstawie Twojego cyfrowego śladu. **Lub** Stwórz profil kogoś z grona swoich przyjaciół na podstawie jego lub jej cyfrowego śladu.

3.1.

Akcja, reakcja, interakcja...

„Rola obserwatora zawsze była mi nienawistną. Czymże jestem, skoro nie uczestniczę? Muszę uczestniczyć, aby istnieć.” Antoine de Saint-Exupery (Autor «Małego Księcia»)

Uczestnictwo

Uczestnictwo - zaangażowanie się i współdziałanie w działaniach grupy.¹³

➔ W jaki sposób TY uczestniczysz w „działaniach grupy”?



Czy ludzie komunikują się w taki sam sposób, korzystając z każdego z pokazanych mediów?

Każdego dnia wysyłam SMS-y do osób z mojej listy kontaktów. Taka krótka wiadomość sprawia im radość i przydaje się, żeby poinformować na przykład, że się spóźnię.

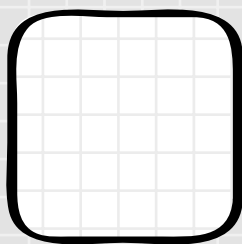
Joanna

Floran

Używam Twittera, bo aktualizacja statusu na fejsie zapycha oś czasu. Twitter jest mniej osobisty niż komunikatory internetowe i używam go do komunikacji z ludźmi, którym nie chcę podawać numeru telefonu.

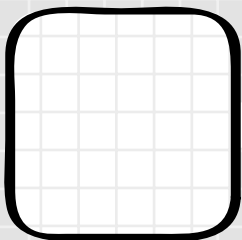
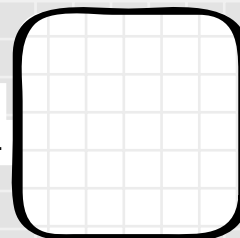
¹³ WordNet Search (2012), 'Participation' (online) <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn?s=participation>, korzystano dnia 10/09/2012.

➔ Przyjrzyj się wymienionym niżej działaniom: Narysuj jedną lub więcej ikon z poprzedniej strony, aby pokazać, z czego byś skorzystał(a) w każdej z podanych sytuacji.



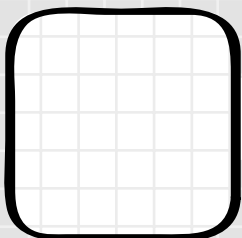
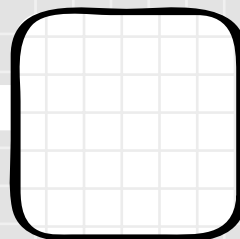
1. Nawiązać kontakt z firmą prowadzącą program stażu zawodowego, w którym chciałbyś wziąć udział.

2. Powiadomić przyjaciół, że po dłuższej nieobecności jesteś z powrotem w domu.



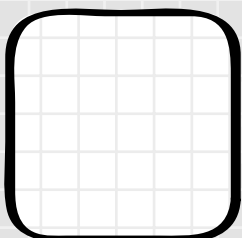
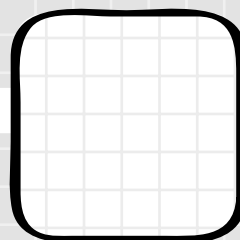
3. Spróbować pogodzić się z kimś po kłótni.

4. Podzielić się zdjęciami ze swojej letniej eskapady.



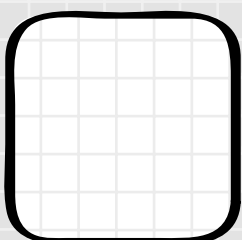
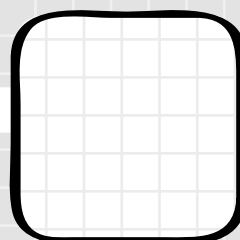
5. Prowadzić poufne rozmowy z bliskimi przyjaciółmi.

6. Brać udział w internetowych dyskusjach na pasjonujący Cię temat



7. Złożyć reklamację w sklepie w sprawie kupionego w nim wadliwego produktu.

8. Porozmawiać o dyskretnej kwestii z poradnią internetową.



9. Utrzymywać na bieżąco kontakt z członkami rodziny mieszkającymi w pewnej odległości.

A teraz powróć do każdej z wymienionych sytuacji. Napisz 'os' przy tych wszystkich sytuacjach, w których osobiste spotkanie uważasz za lepsze rozwiązanie.



Dlaczego uważasz osobiste spotkanie za lepsze?

▶ Napisz poniżej 5 różnic pomiędzy spotkaniem twarzą w twarz a spotkaniem internetowym. Podano już jedną przykładową różnicę.

1 Jeśli kontaktujesz się naraz z większą liczbą ludzi, to przy spotkaniu twarzą w twarz nie mogą wszyscy mówić jednocześnie. Natomiast w czasie spotkania online, np. na blogu czy na forum, każdy z nich może skomentować wypowiedź w tej samej chwili.

2

3

4

5

Nawet jeśli Twój wybór kanału komunikacji został wybrany starannie, Twoje wypowiedzi/komunikaty mogą być błędnie interpretowane!

Pisząc coś na Facebooku trzeba bardzo uważać, bo ludzie cię sprawdzają; nie możesz tak naprawdę powiedzieć, co tylko chcesz. Wszystko, co mówisz, może być zinterpretowane w niewłaściwy sposób...



Charlotte

▶ Ponieważ ani wyraz twarzy, ani język ciała osób, z którymi komunikujesz się przez internet (chyba, że korzystasz z kamery internetowej) nie są widoczne, wynaleziono emotikony (zwane też emotkami, uśmieszkami lub buźkami). Wszyscy znamy takie symbole jak 😊 („szczęśliwy/zadowolony”) i ☹️ („smutny/zmartwienie”), ale wcale nie są one używane na całym świecie. Czy potrafisz rozszyfrować poniższe japońskie emotki?

(^_^)

(T_T)

(o.o)

(^-)

m(_ _)m

(*^.*^*)

\(^_^)/

(>_<)>

(^o^)

d(^_^)b

A teraz zajrzyj na stronę www.webwewant.eu po więcej emotek i sprawdź na dole następnej strony, co naprawdę znaczą pokazane wyżej japońskie emotikony.

➔ Emotikony pomagają uściślić przekaz swoich komunikatów w internecie. Teraz zastanów się uważnie, w jaki sposób wzbogacasz swój przekaz podczas osobistego spotkania. Z jakich „narzędzi” (np. języka ciała, intonacji itp.) możesz skorzystać, aby okazać w świecie rzeczywistym poniższe emocje?

Życzliwość/zadowolenie

Humor

Przyjazne żartowanie/przekomarzanie się

Rozdrażnienie/irytacja

▶ Czy przydarzyła Ci się sytuacja, w internecie lub w realu, gdy Twój przekaz został błędnie zinterpretowany? Opisz tę sytuację i sposób, w jaki została przez Ciebie rozwiązana.

▶ Czy potrafisz wymyślić 5 wskazówek, które pomogą uniknąć błędnego zrozumienia przekazu internetowego? Zamieść swoje wskazówki na www.webwewant.eu

1

2

3

4

5

Źródło: [nieczytelne]
Odpowiedzi: szczęśliwy, smutny (płacz), zaskoczony, mrugnienie, przeprosiny (robi ukłon), nieśmiały, hurral (ręce w górze), zadowolony, głuchy (nie słychać), śmiech, słuchanie muzyki (mam słuchawki na uszach).

3.2. Ach, sobą być... w internecie

wartości

Zasady lub normy zachowania. To co według kogoś jest ważne w życiu.¹⁴

Jakimi wartościami kierujesz się w czasie korzystania z internetu?
Czy zachowujesz się w sieci inaczej niż w realu?

Lisa

Z pewnością mówię na Facebooku takie rzeczy, których nie powiedziałabym nikomu prosto w oczy - w internecie znacznie łatwiej być szczerym - i przypuszczam, że czasem może to kogoś zdenerwować.

Czy wiesz, że...?

Według badania ankietowego przeprowadzonego niedawno przez Childnet International 45 % młodzieży twierdzi, że nie zachowuje się w internecie inaczej.¹⁵

Manon

Jakie są Twoje wartości w internecie i w realu? Z podanej poniżej listy słów wybierz te, które opisują Twoją osobowość i wartości. Kiedy jesteś „prawdziwym sobą”: w realu czy w internecie? Wpisz cechy, które opisują Ciebie najlepiej w okręgu „w internecie”, „w realu” lub w części wspólnej (o ile cecha pasuje do Ciebie i w internecie, i w realu). Jeśli masz ochotę, możesz dodawać własne określenia.

Online

Offline

Bojaźliwość Brak uprzedzeń
Buntowniczość Chorobliwa podejrzliwość
Cynizm Defensywność Drażliwość
Egoizm Ekstrawertyzm Elastyczność
Impulsywność Introwertyzm
Kreatywność Lojalność Łatwość
ulegania wpływom Narcyzm Negatywne
nastawienie Nerwowość Nieuczciwość
Nonkonformizm Odwaga Okrucieństwo
Opanowanie Opiekuńczość Optymizm
Perfekcjonizm Pesymizm Posłuszeństwo
Powaga Pozytywne nastawienie
Ryzykanctwo Sarkazm Stanowczość
Sumiennność Szczerowość Tolerancja
Towarzystwość Uczciwość Uleganie
humorom Wrażliwość

¹⁴ Oxford Dictionaries (2012), 'Value' (online), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/value>, korzystano dnia 8/11/2012.

¹⁵ Więcej informacji znajdziesz pod adresem: <http://www.youthigproject.com/2012baku.html>.



Czy uważasz, że łatwiej „być sobą” w realu czy w internecie?

W Internecie

W realu

Jedno i drugie

Ani jedno, ani drugie

➔ **Przeniesienie swoich wartości ze świata rzeczywistego do środowiska internetu może stanowić prawdziwe wyzwanie.** Przyjrzyjmy się kilku przykładom, z których widać, jak często zapomina się w internecie o ocenie sytuacji i słusznych zasadach. Czy potrafisz zdefiniować te określenia? Jeśli będziesz ich szukać, nie zapomnij o podaniu źródeł.

Trolling

Bullying

(Nękanie)

Teasing

(Drażnienie)

Sexting

Fraping

(Podszywanie się pod kogoś na Facebooku,
od słów Facebook i rape [ang. gwałt])

➔ **Ciemne strony internetu.** Przyjrzyj się opisanym poniżej sytuacjom. Czy potrafisz wskazać źródła poszczególnych problemów? Zaproponuj rozwiązania tych problemów.



Jari

Wszystko, co mówię w internecie powinno być prywatne, ale nie w tej szkole. Tutaj wszystko, co piszę, wszystko, na spojrzę, jest dla nich widoczne.

Problem:

Rozwiązanie:

Problem:

Rozwiązanie:

Wysłałem tego esemesa dla żartu, ale wszystko poszło nie tak - rozplakała się i pobiegła do swoich rodziców, a oni poskarżyli się w szkole i miałem mnóstwo kłopotów - nie rozumiem, jak mogła nie zauważyć, że tylko się wygłupiam.



Nathan

Problem:

Rozwiązanie:



Judith

To takie niesprawiedliwe. Wysłałam mu to zdjęcie. Miało być prywatne. Tylko on miał je oglądać. Wierzyłam mu. Teraz czuję się taka głupia. Wszyscy mi mówią, że już niczego się nie da zrobić. Że nigdy nie dostanę go z powrotem. Wszyscy się ze mnie śmieją. Nie wiem, jak mogłam być taka naiwna.

Najgorsze, co przytrafiło mi się w internecie!

Byłam na Facebooku i zrobiłam krótki wpis na profilu znajomej. Na stronie był jakiś błąd i wpis wysłał się kilka razy. Następnego dnia, gdy zajrzałam do swojego profilu, zdałam sobie sprawę, że ciągle się wysyła! Cała strona była wypełniona tym samym wpisem, który powtarzał się niezliczoną ilość razy!



Joanna

➔ **Krok 1:** W lewej kolumnie opisz najgorsze, co Ci się przytrafiło oraz końcowy efekt incydentu. Rozbij opis na 5 przejrzystych etapów.

Pewnego razu...

1

Następnie...

2

3

4

5

➔ **Krok 2:** Zmiana biegu wypadków. W którym momencie można było zmienić przebieg wydarzeń, aby uzyskać korzystny skutek? Skorzystaj z pól tekstowych po prawej stronie do pokazania momentu, kiedy można było zmienić rozwój sytuacji.

3.3. Uczestnictwo – proaktywne i odpowiedzialne!

Proaktywność

Postawa, w której przyjmuje się, że to jednostka odpowiedzialna jest za swoje życie poprzez dokonywanie wyborów. Przeciwnieństwo bierności.¹⁶

W internecie ważne jest, by panować nad sytuacją.



Czy kontrolujesz treści, które wytwarzasz i pobierasz, oraz relacje, w których uczestniczysz? Gdy jesteś aktywny online możesz zaprzyjaźnić się z kimś, kogo znasz **wyłącznie** w sieci.

Jakie myśli wywołują u Ciebie następujące pytania?

Q1 Kiedy internetowa znajomość przeradza się w przyjaźń?

Q2 Czy wszystkie internetowe relacje są ryzykowne?

Q3 Czy komukolwiek, kto nie ukończył 18 roku życia, powinno być wolno umówić się na spotkanie z osobą znaną tylko z internetu?

Q4 Jakie są plusy tego, że możesz rozmawiać o sprawach osobistych z internetowymi przyjaciółmi? Czy widzisz jakieś minusy?



Pamiętaj: nigdy nie wolno spotykać się w realu z ludźmi poznanymi przez internet bez wcześniejszego poinformowania o tym osoby dorosłej, do której masz zaufanie.

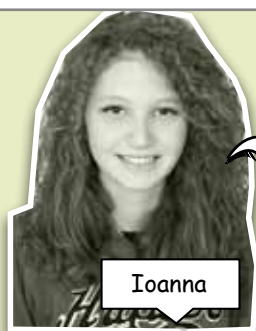
Jak być proaktywnym?

Spójrz na poniższą tabelę. Zaznacz działania, które Twoim zdaniem mogą pomóc w tym, żeby spotkanie z osobą poznaną online było bezpieczne w rzeczywistości.

<input type="checkbox"/>	Umawiacie się na spotkanie w ruchliwym miejscu publicznym miejscu i pozostajecie tam przez cały czas, tzn. bez żadnych zaimprovizowanych spacerów po parku czy wizyt domowych.
<input type="checkbox"/>	Ze swoim internetowym przyjacielem/przyjaciółką utrzymujecie już kontakt od dłuższego czasu i dużo o nim/niej wiesz.
<input type="checkbox"/>	Wymieniliście numery telefonów i dane kontaktowe komunikatorów internetowych.
<input type="checkbox"/>	Twoi rodzice/opiekunowie wiedzą o spotkaniu i stosujesz się do ich rad w kwestii bezpiecznego spotkania.

¹⁶ Oxford Dictionaries (2012), 'proactive' (online), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/proactive>, korzystano dnia 8/11/2012.

<input type="checkbox"/>	Twój internetowy przyjaciel/przyjaciółka utrzymuje też kontakt z Twoimi przyjaciółmi ze świata rzeczywistego.
<input type="checkbox"/>	Naładuj swoją komórkę i upewnij się, że masz wystarczającą ilość pieniędzy na koncie.
<input type="checkbox"/>	Odszukałeś/odszukałaś w internecie profile swojego internetowego przyjaciela/przyjaciółki i znasz jego/jej wypowiedzi oraz osoby, z którymi się zna.
<input type="checkbox"/>	Twoi przyjaciele wiedzą o spotkaniu z internetowym przyjacielem/przyjaciółką i idziecie na nie wspólnie.
<input type="checkbox"/>	Po rozmowie z użyciem kamerki internetowej masz wrażenie, że możesz zaufać przyjacielowi/przyjaciółce z internetu.
<input type="checkbox"/>	Wiesz, że nie pozwolisz sobie na żadne dyskusje z internetowym przyjacielem/przyjaciółką, w których możesz poczuć się niezręcznie czy nieswojo.
<input type="checkbox"/>	Umówiłeś/umówiłaś się z rodzicem/opiekunem/przyjacielem, że zadzwoni do Ciebie w trakcie takiego spotkania, aby sprawdzić, czy wszystko jest w porządku i/lub zapewnić Ci wymówkę do przerywania spotkania, jeśli będziesz czuł się nieswojo.



Joanna

Najgorsze, co spotkało mnie w internecie? Czatowałam z osobą, która okazała się kimś zupełnie innym niż wcześniej utrzymywała.

➔ **Przemyśl teraz następującą sytuację:** Jak sądzisz, jakie zdanie miałoby na Twój temat ludzie, gdyby w internecie nie było o Tobie żadnych informacji?

Panuj nad sytuacją! Dostępnych jest bardzo wiele narzędzi, z których możesz skorzystać, aby nie stracić kontroli nad swoimi internetowymi relacjami. Czy podobnie do relacji da się panować nad treściami opublikowanymi w internecie?

Czy potrafisz wyobrazić sobie scenariusz, w którym coś, co zrobiłeś/zrobiłaś w internecie kiedyś, w młodości, mogłoby ograniczyć Twoje przyszłe możliwości?

Czy wiesz,
że...?

W roku 2006 Andrew Feldmar, psychoterapeuta z Vancouver, przekraczał granicę Kanady i USA. W drodze na lotnisko w Seattle - robił tak wielokrotnie w przeszłości - miał odebrać znajomego. Tym razem jednak funkcjonariusz straży granicznej zajrzał do internetu i znalazł informację, że Andrew w 2001 roku opisał w piśmie naukowym, że w latach 60. brał LSD. Po odkryciu tego faktu Feldmarowi zakazano wjazdu do USA. „Przypadek ten pokazuje, jak technologie cyfrowe sprawiają, że zdolność społeczeństw do zapominania zostaje zawieszona, zastępuje ją wirtualna pamięć doskonała”.¹⁷

➔ Wyobraź sobie, że odnosisz sukcesy jako 24-letni projektant stron internetowych. Dobra reputacja internetowa jest dla Ciebie ważna, podobnie jak demonstracja dużej aktywności w internecie. Przeanalizuj poniższe fragmenty cyfrowych przekazów. Czy chciałbyś ustawić cyfrową datę ważności tych wpisów, tzn. czas, po którym dany przekaz zostałby automatycznie usunięty? Jeśli tak, to jaka data zostałaby przez Ciebie ustawiona?

Twoje zdjęcia zamieszczone w tym roku przez Twoich przyjaciół	Wpis na blogu, zrobiony przez Ciebie w wieku 10 lat	Komentarze zamieszczane przez Ciebie w mediach społecznościowych na stronach Twoich przyjaciół
Odpowiedzi udzielone przez Ciebie na portalu, gdzie można zadawać anonimowe pytania	Zdjęcia siebie, rodziny i przyjaciół, które umieszczasz na Twitterze	Strona internetowa zrobiona przez Ciebie w wieku 15 lat
Blog, na którym piszesz co drugi dzień	Informacje, które umieszczają na Twojej osi czasu używane przez Ciebie aplikacje	Informacje, znajdujące się w nieużywanych już przez Ciebie mediach społecznościowych

¹⁷ Jeffries, S. (2011), 'Why we must remember to delete – and forget – in the digital age (online) <http://www.guardian.co.uk/technology/2011/jun/30/remember-delete-forget-digital-age>, korzystano dnia 8/11/2012.

4.1. Przedstaw się światu

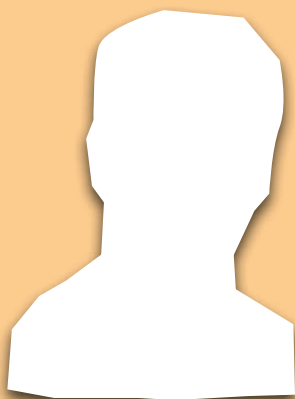
Tożsamość

Stan posiadania unikatowych cech identyfikujących, których nie ma żadna inna osoba lub rzecz. Indywidualne cechy pozwalające rozpoznać daną osobę lub rzecz.¹⁸



Każdy z nas dysponuje swoją własną tożsamością, która jest zdefiniowana przez długą listę cech. Nazwij jak najwięcej aspektów, które kształtują Twoją tożsamość w realu.

PASZPORT



IMIĘ I NAZWISKO:

CECHY SZCZEGÓLNE:

ASPIRACJE:

ZAINTERESOWANIA:

INNE:

Tożsamość internetową zyskujesz poprzez swoją obecność i aktywność w sieci. Zupełnie tak jak w realu.



Kiedy jesteś w internecie, Twoja tożsamość jest kształtowana przez wiele różnych aspektów. Czy potrafisz wymienić kilka z nich?

1 umieszczanie w sieci zdjęć samego/samej siebie

2

3

4

5

6

7

8

¹⁸ Collins (2012), 'Identity' (online), <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/identity>, korzystano dnia 8/11/2012.

Daniel Solove
Przyszłość reputacji

„Plotka może niesprawiedliwie splamić reputację; często ma postać półprawd i niekompletnych opowiadań.”¹⁹

Mój profil społecznościowy?
To moja internetowa tożsamość.

Twoja internetowa reputacja opiera się często na informacjach, które można o Tobie znaleźć, i na danych, które zostały przez Ciebie samego/samą opublikowane oraz na dostępnych w sieci zdjęciach, na których jesteś.



Luboš



Informacje, które inni mogą o Tobie znaleźć w sieci mogą ukazywać Cię w opaczny sposób. Wiele z nich może być wyjętych z kontekstu. Ludzie nie zadają sobie trudu odnalezienia kontekstu, wyrabiają sobie zdanie na podstawie obrazu lub zdjęcia powiązanego z Tobą.

➔ Jakież wrażenia wywołują te zdjęcia?



Blank lined area for notes.



Blank lined area for notes.



Blank lined area for notes.

Wiem, że uczelnie będą szukać o mnie informacji w internecie, więc zdecydowałem się stworzyć naprawdę mocny, wartościowy profil. Skoro mają zamiar to czytać, to równie dobrze mogą na tym skorzystać i pokazać im to, co chcę, żeby zobaczyli!

Wspaniale jest być w internecie, bo nikogo z moich przyjaciół w realu nie interesuje muzyka, którą lubię ja, a niektórzy z nich uważają, że ubieram się nieco dziwnie. W internecie jednak jestem akceptowana, mogę znaleźć innych, którzy myślą i lubią to co ja, czuję się zrozumiana, co nie muszę udawać kogoś, kim nie jestem.

➔ Czy są jakieś inne sytuacje, w których Twój profil internetowy może odegrać pozytywną rolę?

Blank lined area for notes.

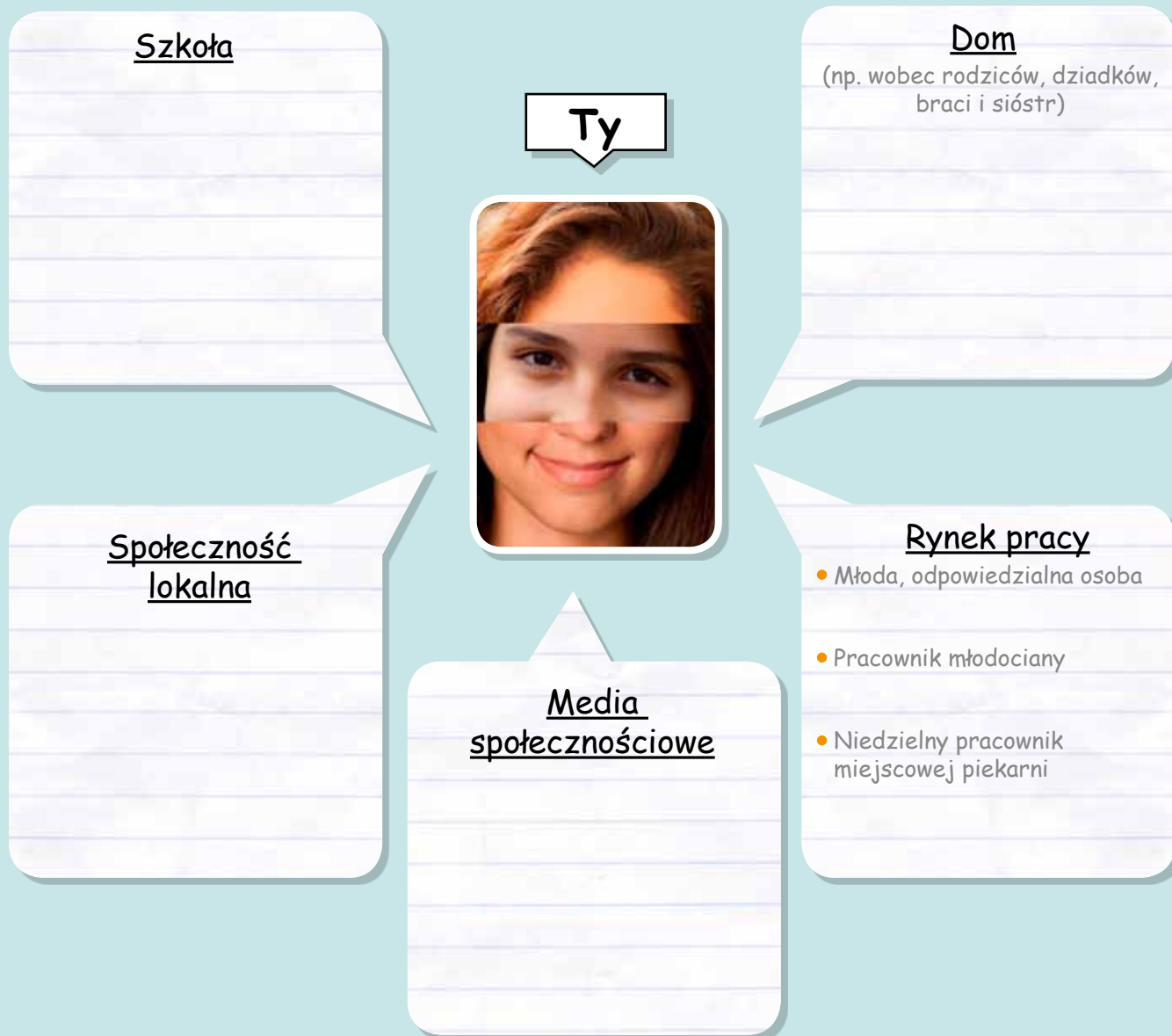
¹⁹ Solove, D.J. (2007), 'The Future of Reputation', New Haven: Yale University Press, p. 189.

4.2. Ja i mój wizerunek

Wizerunek

Postrzegany lub przedstawiany charakter danej osoby, który często różni się od jej charakteru prawdziwego lub prywatnego.²⁰


➔ Twoja tożsamość nie jest czymś danym raz na zawsze; nie tylko może się ona zmieniać z upływem czasu, ale też jedna osoba może operować wieloma tożsamościami, zależnie od kontekstu, w którym się znajduje. Czy potrafisz wskazać różne tożsamości, które możesz przybrać w następujących sytuacjach?



²⁰ Cambridge Dictionaries online (2013), 'persona' (online), <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/persona?q=persona>, korzystano dnia 19/12/2012.

➔ Wybierz cztery „odmienne” przyjmowane tożsamości z poprzedniego ćwiczenia i uzupełnij wymagane informacje w mapie tożsamości.

Ty



Sytuacja:

Charakterystyka:

Mój sposób komunikacji:

Aktywność i zajęcia:

Sytuacja:

Charakterystyka:

Mój sposób komunikacji:

Aktywność i zajęcia:

Sytuacja:

Charakterystyka:

Mój sposób komunikacji:

Aktywność i zajęcia:

Sytuacja:

Charakterystyka:

Mój sposób komunikacji:

Aktywność i zajęcia:

➔ Wiele mediów społecznościowych umożliwia swoim użytkownikom kategoryzowanie swoich internetowych znajomych na różne „grupy” i wybór treści, którymi będą się z poszczególnymi grupami dzielić. Jakie rodzaje grup warto stworzyć i jaki poziom dostępu uważasz za odpowiedni dla swoich „znajomych”, którzy należą do danej grupy?

	Rodzaj grupy	Poziom dostępu
1	Bliscy koledzy szkolni	
2		
3		
4		
5		
6		
7		

4.3. Prawda i tylko prawda?

Oszustwo

Wiąże się z postępowaniem w sposób, który prowadzi inną osobą do uwierzenia czemuś, czego samemu nie uważa się za prawdę.²¹

Podczas konstruowania naszych tożsamości internetowych rodzi się często pytanie, czy zawsze trzeba podawać ściśle informacje na temat tego, kim jesteśmy. Gdzie leży granica pomiędzy świadomym kształtowaniem a **falszowaniem tożsamości**?

➔ Co sądzisz o poniższych scenariuszach? Czy zgadzasz się z działaniami, które podjęły opisane osoby? Czy są one dopuszczalne? Czy istniał lepszy sposób postępowania?

▶ **Sara** ma 12 lat, ale bardzo chce mieć konto na Facebooku. Ponieważ regulamin tego portalu zabrania posiadania konta przed ukończeniem 13 roku życia, tworzy ona profil, w którym przedstawia się jako 18-latką.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

▶ Chociaż **Tomek** jest nałogowym imprezowiczem, to w utworzonym przez siebie na LinkedIn profilu pokazuje tylko swoje osiągnięcia szkolne i niektóre hobby, mające przekonać pracodawców, by go zatrudnić. Nie wspomina o swojej namiętności do tańca i imprez, ponieważ uważa, że zrobiłby w ten sposób niewłaściwe wrażenie.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

▶ Chociaż portal społecznościowy, na którym **Laura** chce się zarejestrować wymaga podania prawdziwego nazwiska, decyduje się podać fałszywe.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

²¹ Truth about Deception (2012), 'What is the Definition of Deception?' (online), <http://www.truthaboutdeception.com/lying-and-deception/ways-people-lie/what-is-deception.html>, korzystano dnia 8/11/2012.

▶ **Bartek** ma pewien problem, o którym nie chce rozmawiać ani ze swoimi rodzicami ani z przyjaciółmi. Ukrywa więc swoją tożsamość w internetowej grupie wsparcia społecznego, aby móc się wypowiadać szczerze o swoim problemie.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

▶ W szkole **Dawid** jest zawsze bardzo nieśmiały, ale podczas rozgrywki w swojej ulubionej sieciowej grze uwielbia przejmować inicjatywę i walczyć z innymi zawodnikami.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

▶ **Julia** właśnie otworzyła restaurację. Aby skłonić potencjalnych klientów do odwiedzin i zamówień, Julia tworzy profil pod innym nazwiskiem i pisze bardzo pozytywną recenzję swojej własnej restauracji. Zachęca też do tego samego najbliższych członków rodziny i przyjaciół.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

▶ **Ania** i **Zosia** są wielkimi fankami filmu „Władca pierścieni”. Komunikując się z w internecie z innymi fanami, udają, że należą do potomków ludu Elfów i przedstawiają się jako Amarië i Aredhel.

Czy uważasz to za dopuszczalne? Dlaczego?

Lepiej by było gdyby...

5.1. Gdzie się ukryć w świecie internetu

Anonimowość

Cecha lub stan bycia nieznanym lub niezauważonym.²²



Statua anonimowego kronikarza w budapesztańskim Parku Miejskim. Jaki ma ona związek z anonimowością?

Blank lined area for writing an answer to the question about the statue.

Czy uważasz, że we współczesnym świecie wciąż jeszcze można pozostać anonimowym?

Blank lined area for writing an answer to the question about being anonymous in the modern world.



Twoje nazwisko zawsze się znajdzie gdzieś w sieci, na przykład na stronie szkoły, w której się uczysz. Nie mówiąc już o tym, że przyjaciele mogą opublikować zdjęcie, na którym jesteś i podpisać je bez Twojej wiedzy.

Jak dopaść swój cyfrowy ślad

Nawet jeśli nie publikujesz o sobie w internecie niczego prywatnego, nadal może się okazać, że Twoje preferencje, zainteresowania i dane osobowe są znane innym ludziom. Przeczytaj poniższy przykład. Czy potrafisz wymyślić 4 inne sposoby, za pomocą których można poznać dotyczące Ciebie prywatne informacje?

1 Hasła, które wpisuję w wyszukiwarkach są analizowane w celu poznania moich preferencji i zainteresowań, a te są następnie wykorzystywane do personalizowania reklam.

2

3

4

5

²² The Free Dictionary, 'Anonymity' (online), <http://www.thefreedictionary.com/anonymity>, korzystano dnia 07/12/2012.

Prywatność

Prawo osoby do zachowania w tajemnicy swoich spraw i relacji osobistych.²³



Yorick

Niepokoi mnie, co agencje rządowe wiedzą o moim miejscu pobytu i mojej aktywności. Nie mam ich na liście znajomych, ale obawiam się, że potrafią widzieć przez moje ściany. Moje ustawienia ograniczają publiczny dostęp, ale nie jestem pewien, czy to ich powstrzyma.

„Jeśli nie chcesz, aby Twoje prywatne dane pojawiały się w internecie, nie publikuj ich!”

To prawda, ale nawet gdyby nikt z moich przyjaciół, włącznie ze mną, nie publikował ich w internecie, to wciąż część, dotyczących mnie osobistych informacji, jest zbierana i wykorzystywana.

To prawda, ale co z informacjami, które moi przyjaciele publikują na mój temat? Jakich publikacji znajomych na nasz temat wolelibyśmy uniknąć?

Ukrywać się w internecie? Po co? Jeśli kogoś w ten lub inny sposób nie ma w internecie, to taka osoba zaczyna wyglądać bardzo podejrzanie!

▶ Czy zgadzasz się z tymi opiniami? Nie zgadzasz? Dlaczego?

²³ Cambridge Dictionaries online (2013), 'privacy' (online), <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/privacy?q=privacy>, korzystano dnia 19/12/2012.

5.2.

Prawo do bycia zapomnianym – usuwanie cyfrowego śladu

DATA WAŻNOŚCI

➡ Co by było, gdyby istniała możliwość podawania cyfrowych dat ważności, aby informacje mogły być automatycznie usuwane w określonym wcześniej momencie?

Jakiego rodzaju treści chciałbyś przechowywać wiecznie?

Jak sądzisz, jakie informacje należy usunąć, jeśli masz zamiar zacząć szukać pracy?

➡ Wymień informacje o sobie, o których wiesz, że znajdują się w internecie, i nadaj każdej z nich datę wycofania jej z sieci.

DATA WAŻNOŚCI

DATA WAŻNOŚCI

DATA WAŻNOŚCI

DATA WAŻNOŚCI

DATA WAŻNOŚCI

DATA WAŻNOŚCI

➡ **Udostępniać albo nie udostępniać, oto jest pytanie!**

Podczas, gdy jedni wolą nie udostępniać publicznie swojego profilu, inni pragną dzielić się ze światem każdym najmniejszym fragmentem swojego życia. Jedni uwielbiają czytać wszystko o życiu innych ludzi, podczas gdy innych zaczyna już drażnić taki zalew osobistych informacji...

Jak sądzisz, co ludzie powinni udostępniać innym, a czego nie powinni?

Powinni udostępniać:

Nie powinni udostępniać:

➔ Przeczytaj poniższe historie i zanotuj swoje myśli i komentarze.

Uczę informatyki w szkole średniej i cześć moich uczniów zaprosiła mnie do swoich znajomych na Facebooku. Wczoraj zauważyłam, że jeden z nich przyłączył się do grupy o nazwie „Zalegalizować marihuanę”. Mimo, że nie mam żadnych bezpośrednich dowodów, ciągle zastanawiam się, czy jej nie używa. Czy moim obowiązkiem jest porozmawiać z jego matką i ojcem? A może to tylko drobiazg i powinienem zatrzymać tę informację dla siebie?

Kiedy skończę szkołę, chcę zostać dziennikarzem. Wiem, że pisząc teksty powinny one trafiać do internetu. Zawsze upewniam się, że publikuje tylko takie informacje, które sam chcę ludziom przekazać i które pokażą im wszystkie korzystne aspekty mojego projektu. Im więcej osób obserwuje moje poczynania, tym lepszą będę miał reputację: ludzie zaczną mnie słuchać - w tym całe piękno internetu - a kiedy coś stanie się zaraźliwe, nic tego nie powstrzyma.

Zagrożenia z pewnością istnieją - mam na myśli to, że wszyscy mamy internetową reputację - ale uważam jednak, że ludzie tak naprawdę nie dostrzegają jak mogą przejąć kontrolę nad tym. Sam zdecydowałem, kogo chcę mieć wśród moich internetowych „znajomych”. To prawda, że mam ich około 460, ale nie każdy z nich ma dostęp do wszystkiego. Większość portali społecznościowych pozwala skonfigurować swój profil, ale ludzie rzadko to robią. Uważam, że nasza prywatność zależy od każdego z nas bez wyjątku.

Pracując jako rekruter niemal codziennie szukam nowych ludzi do pracy w naszej firmie. Oczywiście nasz wybór opiera się przede wszystkim na liście motywacyjnym, CV, wykształceniu i umiejętnościach zawodowych kandydata. Niemniej jednak, zanim zaprosimy kogoś na rozmowę kwalifikacyjną, szukamy informacji o kandydacie w Google i na portalach społecznościowych. Obraz jaki budujemy sobie na podstawie zdjęć, aktywności w internecie, opublikowanych treści i innych zapisanych informacji również odgrywa poważną rolę przy podejmowaniu przez nas decyzji.

Przeglądając pocztę odkryłem nagle mejla z urzędu skarbowego, w którym informowano mnie, że otrzymałem tylko częściowy zwrot podatku. Napisano tam, że muszę potwierdzić dane mojego konta w banku. Był to oczywiście scam (czyt. skam) i powinienem był domyślić się, że urząd nigdy nie zapytałby w mejlu o tak wrażliwe informacje. No i złodzieje ukradli z mojego konta dużą sumę pieniędzy.

Robiłem w swoim życiu różne złe rzeczy, ale zostałem za nie skazany i odsiedziałem swoje w więzieniu. Nadal jednak na kilku portalach w internecie piszą o mnie jako o kryminaliście. Zażądałem od wszystkich tych portali, żeby usunęli te informacje. Mam prawo do drugiej szansy i nikt nie musi wiedzieć o mojej przeszłości.



Czy wiesz jak długo przechowywane są arkusze szkolne z Twoimi ocenami?

Jak myślisz, kto ma do nich dostęp? Co dzieje się z tymi danymi, gdy opuszczasz szkołę?



Joanna

Moje zdjęcia i wpisy na Facebooku mogą oglądać i czytać tylko osoby, które sama do tego upoważniłam. Celowo ograniczam dostęp do prywatnych informacji.

➡ W którym miejscu tej skali zachowań internetowych umieścisz siebie?

Anonimowość

nie lubię dzielić się z innymi informacjami na swój temat. Korzystam z mediów społecznościowych tylko wówczas, gdy muszę.

Prewencja

nie mam zamiaru rozgłaszać o sobie w internecie co tylko się da, bo zawsze należy zachować ostrożność, ale lubię dzielić się z przyjaciółmi swoimi myślami i przeżyciami.

Dzielić się z całym światem!

- Nie mam na koncie niczego złego, więc dlaczego nie mogę dzielić się tym co myślę z całym światem?

5.3. Pokaż się, ale nie obnażaj!

Sexting

Połączenie słów «sex» (seks) i «texting» (esemesowanie) – wysyłanie wiadomości tekstowych lub obrazków, zawierających śmiałe treści erotyczne.²⁴

Internet to świetne narzędzie do flirtowania i eksperymentowania, szczególnie dla osób, które w realu są raczej nieśmiałe. Bariera, którą trzeba przekroczyć, by się do kogoś zwrócić jest niższa i stopniowo nabiera się pewności siebie również w kontaktach w prawdziwym życiu. Sprawdź jak daleko się posuniesz?

Poznaj granice swoich zachowań!

➔ Jak daleko posunąłbyś się w internecie? Przy każdym zdaniu zaznacz, w jakim stopniu opisana sytuacja jest dla Ciebie krępująca / odnajdujesz się w niej swobodnie. Przedyskutuj swoje odpowiedzi z osobą, która siedzi w pobliżu.

1. Osoba, z którą rozmawiasz od pewnego czasu na internetowym czacie, prosi Cię o przysłanie Twojej seksownej fotki.



2. Szukam w internecie informacji o rzeczach, o które boję lub wstydzę zapytać rodziców.



3. Znana mi osoba rozesłała do wszystkich swoich znajomych zdjęcie, na którym dziewczyna z naszej szkoły bierze prysznic. Po jego otrzymaniu przesyłam to zdjęcie do moich znajomych! Niezły ubaw!



Askyourquestions.com

Anonim, 15 lat

„Bardzo się krępuję, gdy spotykam kogoś nowego w realu. Nie wspominając już o flircie. W internecie czuję się trochę bezpieczniej, bo nie rozmawiam z nikim twarzą w twarz. Czy możecie udzielić mi jakichś wskazówek, jak mogę sobie bezpiecznie i naturalnie po rozmawiać w internecie z osobami w moim wieku?”

Wolno:

1

2

3

4

5

Nie wolno:

1

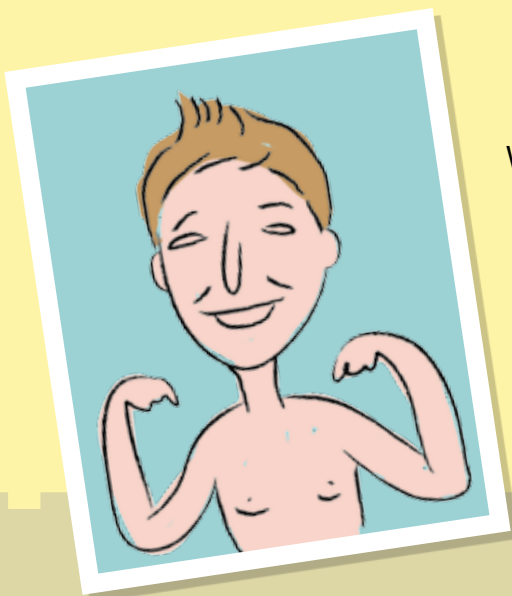
2

3

4

5

²⁴ Merriam-Webster (2012), 'Sexting' (online), <http://www.merriam-webster.com/dictionary/sexting>, korzystano dnia 20/10/2012.



Wysłanie komuś swojego nagiego zdjęcia może być ekscytujące lub zabawne w danej chwili, ale prawda jest taka, że nie ma gwarancji, że takie zdjęcie nie trafi w niepowołane ręce. Jedyne rozwiązanie, by tego uniknąć polega na niewysyłaniu zdjęcia. Bez względu na to, czy taka fotka dotrze do kogokolwiek innego poza jego jedynym adresatem, jej wysłanie może mieć skutki prawne.

➡ Dowiedz się, czy wymienione czynności są nielegalne. Jeśli są nielegalne, czy możesz opisać dlaczego?

Ben (14 lat) zrobił sobie nagie zdjęcie i wysłał je do swojej dziewczyny (również lat 14).

Wysłałam mejla z odrobiną seksownej gadki do mojego chłopaka. Był trochę przygnębiony, więc pomyślałam sobie, że pocieszę go w ten sposób.

Moja dziewczyna (15 lat) przysłała mi swoje zdjęcie topless. Nie przesyłałam go nikomu dalej; nie zrobiłbym jej tego - po prostu będzie sobie bezpiecznie leżeć w moim kombie.

Ktoś z moich znajomych zamieścił w internecie nagranie, na którym jego koleżanka z klasy (18 lat) bierze prysznic. Zostało ono natychmiast usunięte przez portal społecznościowy, ale sprawa wymknęła się spod kontroli - każdy je widział.

5.4.

Prywatność – moja i twoja

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że każdy sam odpowiada za ochronę własnej prywatności.



Clément

Staram się chronić swoje dane poprzez istniejące ustawienia, aby na moje przyszłe życie zawodowe nie wpływało ani to, co obecnie robię prywatnie ani hakerzy o złych intencjach.

Ochrona Twojej prywatności zależy nie tylko od Ciebie, ale również od innych. Prywatność to nie tylko prawo, to także obowiązek i odpowiedzialność. Ważne jest, żeby przed publikacją zastanowić się, czy teksty i tagowanie zdjęć nie zaszkodzi twoim znajomym.

Pomyśl o komentarzach, polubieniach, obrazkach i innych treściach na swojej stronie społecznościowej.

➔ Których z wymienionych informacji wolałbyś publikować ze swoim imieniem i nazwiskiem?

- Członkostwo w klubie sportowym
- Zdjęcia z imprezy, na której byłeś/byłaś w zeszłym tygodniu.
- Zdjęcia z Twojego niedawnego wyjazdu ze swoim chłopakiem / swoją dziewczyną.
- Twój komentarz do artykułu w gazecie na temat bezrobocia w kraju.
- Internetowe gry, w które ostatnio grałeś
- Strony internetowe, które ostatnio odwiedzałeś

Czy wiesz, że...?

że niektóre portale społecznościowe wymagają teraz wyrażenia przez Ciebie zgody, zanim Twoja nazwa użytkownika zostanie powiązana z daną informacją. Jeśli się nie zgadzasz, wystarczy, że nie zatwierdzisz dodanego znacznika (taga) w powiadomieniu.

Czy zdarzyło Ci się kiedyś zapytać (lub czułeś/aś, że powinieneś to zrobić) o zgodę na opublikowanie czyichś personaliów lub na powiązanie imienia tej osoby z jakąś treścią? Kiedy?

Szanuj innych, by inni szanowali Ciebie! Co się dzieje, gdy Twoja prywatność została naruszona? Jak możesz zareagować? Podaj kilka znanych Ci przykładów, w których naruszona została czyjaś prywatność i w jaki sposób ta osoba mogła na to zareagować.

Sytuacja

Oznaczono mnie na zdjęciu i chcę to usunąć. Jednakże oznaczający nie chce tego zrobić.

Rozwiązanie

Zgłosić swój przypadek do administracji portalu społecznościowego i poprosić o usunięcie znacznika (tagu).

Kreatywność

Zdolność do wytworzenia czegoś nowego przy wykorzystaniu wyobraźni, bez względu na to, czy dotyczy to nowego rozwiązania problemu, nowej metody, nowego urządzenia czy nowego obiektu lub formy artystycznej.²⁵

Prawa autorskie

... chronią opublikowane lub nieopublikowane oryginalne dzieła (przez cały czas życia twórcy i 70 lat po jego śmierci) przed nieuprawnionym powielaniem bez podania nazwy autora i wpłat na rzecz posiadacza praw autorskich. Prawo autorskie dotyczy nie tylko książek, ale również reklam, artykułów, wzornictwa produktów, projektów graficznych, etykiet, listów (w tym mejli), poezji (w tym tekstów piosenek), map, utworów muzycznych itd.²⁶

► Czy potrafisz zdefiniować naruszenie prawa autorskiego (zob. Rozdział 1, strona 10).

► **Naruszenie praw autorskich** Nie zawsze łatwo rozpoznać, czy coś jest chronione przez prawa autorskie i w jaki sposób z chronionych utworów można legalnie korzystać. Sprawdź swoją wiedzę – czy w wymienionych sytuacjach dochodzi do naruszenia praw autorskich?²⁷

- TAK NIE 1. Słuchanie przesyłanych strumieniowo piosenek z serwisów internetowych, które mają umowy z właścicielami praw autorskich (np. spotify.com).
- TAK NIE 2. Umieszczenie w internecie chronionego prawem autorskim wizerunku lub symbolu kulturowego (podając lub nie podając informacji o właścicielu).
- TAK NIE 3. Pobieranie z iTunes.
- TAK NIE 4. Umieszczenie w internecie własnoręcznie nagranych filmu z koncertu, w sytuacji, gdy na bilecie zaznaczono, że robienie nagrań wideo jest zabronione.
- TAK NIE 5. Publikacja fragmentu czyjegoś bloga na swoim własnym blogu, podając link do strony autora, ale nie pytając go/jej o wyrażenie zgody.
- TAK NIE 6. Oglądanie zrobionego przez kogoś nagrania wideo z koncertu czy występu, w sytuacji, gdy na bilecie zaznaczono, że robienie nagrań wideo jest zabronione.
- TAK NIE 7. Umieszczenie w internecie własnoręcznie wykonanego zdjęcia z koncertu, w sytuacji, gdy na bilecie zaznaczono, że robienie nagrań wideo jest zabronione.
- TAK NIE 8. Umieszczenie na własnej stronie internetowej lub w serwisie społecznościowym słów / tabulatury gitarowej popularnej w danej chwili piosenki.
- TAK NIE 9. Umieszczenie w internecie własnoręcznie wykonanych w miejscu publicznym zdjęć sławnych ludzi lub celebrytów.
- TAK NIE 10. Repost (opublikowanie w całości bez zmian i uzupełnień) artykułu z podaniem jego autora i linku do oryginału (bez uzyskania pozwolenia).

Odpowiedzi szukaj na portalu www.webwewant.eu

²⁵ <http://www.britannica.com/search?query=creativity>, korzystano dnia 4/01/2013.

²⁶ Business Dictionary (2012), 'Copyright' (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/copyright.html#ixzz2ElwNtw73>, korzystano dnia 8/11/2012.

²⁷ Nominet (2012), Are you an accidental outlaw? (online), <http://accidentalloutlaw.knowthenet.org.uk/question1>.

Creative Commons

Licencja CC jest przykładem wykorzystania praw autorskich, zachęcającego do dzielenia się i powielania chronionego zasobu. Twórca może dzięki niej w prosty, zestandaryzowany sposób udzielić odbiorcom zgody na swobodne rozpowszechnianie i wykorzystanie jego dzieła.²⁸

(Więcej informacji o licencjach CC znajdziesz na portalu internetowym <http://creativecommons.pl/poznaj-licencje-creative-commons/>)

➔ Jak uważasz, w których z wymienionych poniżej przykładów doszło do naruszenia praw autorskich?

1) Chcesz wykorzystać znalezione w serwisie Flickr zdjęcie, które autor opublikował na następującej licencji CC:



Czy możesz legalnie wykorzystać to zdjęcie do promowania występu muzycznego, na który sprzedajesz bilety?

2) Masz bibliotekę nagrań, na którą składają się tysiące utworów. Pobierasz oprogramowanie typu p2p i używasz go wyłącznie do pobierania treści, które nie są chronione przez prawa autorskie. Czy może się okazać, że łamiesz prawo autorskie?

3) Pracujesz nad projektem audiowizualnym, który będzie towarzyszyć przedstawieniu teatralnemu. Szukasz przydatnych zdjęć. Obrazek, z którego chcesz skorzystać jest objęty licencją CC:



Czy możesz ją wykorzystać, nie naruszając praw autorskich?

Odpowiedzi szukaj na portalu www.webwewant.eu

Czy wiesz, że...?

47 % użytkowników nie potrafi z przekonaniem określić, czy znajdujące się w internecie treści, które pobierają, w całości lub strumieniowo, lub którymi dzielą się z innymi, są legalne. Podkreśla to wagę i potrzebę zwiększania wysiłków w dziedzinie edukowania i informowania konsumentów.²⁹

²⁸ Więcej informacji znajdziesz pod adresem: <http://creativecommons.org/>.

²⁹ Ofcom (2012), Half of internet users unsure if content is legal (online), <http://media.ofcom.org.uk/2012/11/20/half-of-internet-users-unsure-if-content-is-legal/>.



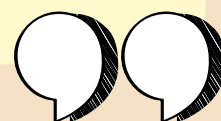
Floran

Internet służy wolności słowa, więc jeśli jakaś treść już w nim jest, to każdy powinien mieć prawo ją pobrać.



Całkowity przewrót we wszystkim, co dotąd myśleliśmy o muzyce wydarzy się w ciągu najbliższych 10 lat i nic nie będzie w stanie go powstrzymać... Nie widzę żadnego powodu, by udawać, że nic takiego się nie stanie. Jestem pewien, że na przykład prawo autorskie nie będzie już za 10 lat istnieć, a pojęcia autorstwa i własności intelektualnej są następne w kolejce do bicia.

David Bowie 2002³⁰



Czy jesteś piratem?

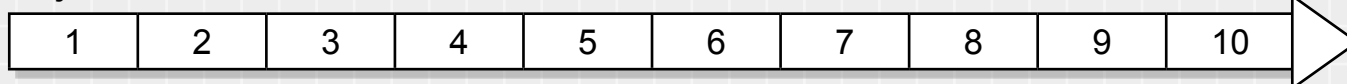
➔ Czy zwracasz uwagę na prawa autorskie? Odpowiedz na podane pytania.

- Pobierałem/pobierałam muzykę chronioną przez prawa autorskie, nie płacąc za to.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Nagrywałem/nagrywałam koncerty mojego ulubionego zespołu, umieszczając potem zdjęcia na swojej stronie w portalu społecznościowym.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Nie zawsze pytam o pozwolenie swoich znajomych / członków rodziny, gdy umieszczam ich zdjęcia w internecie.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Zrobiłem/zrobiłam dla swoich przyjaciół kopie kupionej w sklepie płyty DVD.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Robiłem/robiłam projekt na zajęcia w szkole, korzystając ze strony internetowej sposobem „wytnij i wklej” bez podawania danych autora.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Korzystając ze znalezionych w internecie obrazków nie sprawdzam, tak naprawdę, czy są one chronione przez prawo autorskie.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Nie przeszkadza mi zbyt, gdy ktoś robi reposty z mojego blogu / strony internetowej, nie podając, że to ja jestem autorem.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Opublikowałem/opublikowałam fragmenty cudzej strony internetowej na mojej własnej stronie, nie podając odpowiedniego odsyłacza.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Nielegalne pobieranie nie jest tak naprawdę łamaniem prawa, bo prawie nikt nie jest za to karany.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE
- Wszyscy powinni móc zawsze swobodnie korzystać z tego, co znalazło się w internecie.
 Zgadzam się/TAK Nie zgadzam się/NIE

³⁰ Pareles, J. (2002), David Bowie, 21st-Century Entrepreneur (online), The New York Times, <http://www.nytimes.com/2002/06/09/arts/david-bowie-21st-century-entrepreneur.html?src=pm>.

Rozpocznij od lewej strony strzałki. Za każdym razem, gdy Twoja odpowiedź brzmiała „Zgadzam się / TAK” przesunij się na skali o jedno pole w prawo. Gdzie wylądujesz? Przedyskutuj zajęte przez siebie miejsce z innymi osobami w grupie.

Miejsce startu!



Bardzo uważasz na prawa autorskie. Nie masz nic przeciwko płaceniu niewielkich kwot za czyjaś twórczość i zawsze zaznaczasz, kto jest prawdziwym autorem.

Wiesz o prawie autorskim, ale nie zawsze zwracasz na nie dość uwagi. Czemu masz płacić za coś, skoro możesz to pobrać za darmo?

Może i wiesz o prawie autorskim, ale nie ma ono dla Ciebie większego sensu. Jeśli ktoś nie chce, by inni korzystali z ich dzieł, nie powinni umieszczać ich w internecie!

➔ Szybko można zapomnieć, że za dobrym utworem muzycznym stoją ciężko pracujący profesjonaliści. Kampania Music Matters [Liczy się muzyka] promuje wszystkich tych ludzi w nadziei, że przypomni to każdemu, kto kocha muzykę, by wsparł ich finansowo, korzystając z licencjonowanych portali z muzyką.³¹ Odwiedź portal internetowy <http://www.whymusicmatters.org/>, aby dowiedzieć się więcej o całej kampanii.

Co myślisz o kampanii Music Matters? Czy mogłaby liczyć na Twoje poparcie?

➔ **Zastrzeżenie praw autorskich do własnych dzieł.** Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek zastrzec prawa autorskie do swojego własnego dzieła? Jak to się robi? Gdzie można znaleźć więcej informacji?

➔ **Dwie strony medalu.** Owszem, z internetu możesz korzystać za darmo, ale dostawcy zawartości portali internetowych również mają swoje prawa i mogą wkroczyć, gdy naruszysz prawo. Czy możesz podać kilka przykładów swoich praw i praw twórców portali internetowych?

Twoje prawa	Prawa twórców portali internetowych
Mam prawo do dzielenia się treściami w internecie.	Mają prawo do usuwania dowolnego materiału chronionego przez prawa autorskie, który umieściłem w internecie, nie podając właściwego źródła.

Czy wiesz, że...?

Osoby naruszające prawa autorskie twierdzą, że do zaprzestania takiego postępowania zachęciłyby ich niższe ceny legalnych usług (39 %), dostępność wszystkiego, czego chcą z legalnych źródeł (32 %) i możliwość łatwiejszego odróżniania legalnych i nielegalnych treści (26 %) ³²

³¹ <http://www.whymusicmatters.org/pages/our-campaign>, korzystano dnia 4/01/2013

³² Ofcom (2012), Half of internet users unsure if content is legal (online), <http://media.ofcom.org.uk/2012/11/20/half-of-internet-users-unsure-if-content-is-legal/>.

7.

Czego udało Ci się nauczyć – Czy jesteś internetowym orłem czy osłem?

➔ Zrób quiz i sprawdź swoją wiedzę!

Pamiętaj, że niektóre pytania mają więcej niż jedną poprawną odpowiedź!

- 1. Trafiasz w internecie na obraźliwe i rasistowskie nagranie wideo, co powinieneś zrobić?**
 - a. Nic, to internet, więc nic z tym nie można zrobić
 - b. Zgłosić nagranie w sposób przewidziany przez dany portal internetowy
 - c. Zadzwonić na policję i złożyć oficjalne zawiadomienie/skargę
 - d. Pobrać nagranie i podzielić się nim z przyjaciółmi, aby dowiedzieli się, jak bardzo jest złe
- 2. Prawda czy fałsz?**
 - a. Wolność słowa oznacza, że możesz obrażać ludzi w internecie
 - b. Dysponujesz prawami autorskimi do każdego zdjęcia, które zrobisz komuś w miejscu publicznym
 - c. Nie można doprowadzić do usunięcia treści z serwisu społecznościowego, o ile nie naruszają one jego regulaminu
 - d. Nikt, kto ma ponad 500 znajomych w serwisie społecznościowym, nie będzie w stanie ochronić swojej reputacji w internecie.
- 3. Który z wymienionych elementów wskazuje na to, że dany portal internetowy jest godny zaufania i można z niego bezpiecznie korzystać?**
 - a. https
 - b. Symbol kłódki u dołu strony
 - c. Zielone tło na pasku adresu
 - d. Adres portalu kończy się na .com lub .org
- 4. Które z wymienionych danych, o ile przechowujesz je w swoim urządzeniu mobilnym (komóreczka, tablecie itp.), mogą potencjalnie uczynić z Ciebie ofiarę naciągaczy lub oszustów?³³**
 - a. Adres domowy
 - b. Data urodzenia
 - c. Dane do logowania się na konto internetowe banku
 - d. Dane do logowania się na portalu internetowym
 - e. Dane karty płatniczej
 - f. Hasła do serwisów społecznościowych
 - g. Wrażliwe zdjęcia lub nagrania wideo
- 5. Czy możesz utworzyć profil w serwisie społecznościowym, nie podając prawdziwego imienia i nazwiska, gdy ich podania wymaga regulamin tego serwisu?**
- 6. Trollowanie (trolling) to:**
 - a. Hakerstwo i przejmowanie konta innej osoby
 - b. Wysyłanie w kanałach komunikacji internetowej negatywnych, obraźliwych lub zawierających nieprawdziwe informacje komentarzy, w celu sprowokowania emocjonalnych reakcji osoby lub osób obranych za cel takiego postępowania
 - c. Umieszczanie obraźliwych i/lub negatywnych wpisów na stronie portalu społecznościowego, która należy do osoby zmarłej
 - d. Wysyłanie spamu na losowo wybrane konta w portalu społecznościowym

³³ Źródło <http://inthedark.knowthenet.org.uk/question1>

- 7. Dociera do Ciebie zaproszenie do grona znajomych od osoby pracującej dla firmy, w której masz w przyszłym tygodniu rozmowę kwalifikacyjną – co należy zrobić?**
- Przyjąć zaproszenie; będą musieli zaakceptować Cię takim, jakim jesteś
 - Odrzucić zaproszenie, bo jeśli zobaczą, jakiego rodzaju treści mam w swoim profilu, to nie będą chcieli przyjąć mnie do pracy
 - Przejrzeć swój profil, usuwając wszystkie treści, które ktoś mógłby uznać za obraźliwe lub nieprzyzwoite – zajmie to cały weekend, ale warto
 - Skonfigurować swoje ustawienia prywatności tak, aby udostępnić naszemu nowemu znajomemu czy znajomej tylko te treści, które chcemy mu/jej pokazać
- 8. Które z wymienionych zasad postępowania mogą Ci pomóc chronić swoją internetową reputację?**
- Mieć w gronie znajomych tylko osoby sobie znane, którym można zaufać
 - Regularnie przeglądać ustawienia prywatności w profilach mediów społecznościowych, aby upewnić się, że w pełni panujesz nad tym, czym się dzielisz z innymi
 - Usunąć wszystkie swoje profile w mediach społecznościowych
 - Korzystać wyłącznie z profesjonalnych serwisów społecznościowych, jak np. LinkedIn
- 9. Mając w przyszłym tygodniu rozmowę kwalifikacyjną dochodzisz do wniosku, że musisz się upewnić, czy sprawiasz w internecie właściwe wrażenie – które z wymienionych czynności należy zrobić?**
- Napisać fałszywe CV i umieścić je na kilku różnych portalach internetowych
 - Utworzyć profil na LinkedIn i sugerować, że pracowałeś/pracowałaś już dla paru liczących się firm z całego świata – nikt tego nie będzie sprawdzać
 - Wejść do internetu i usunąć wszelkie nieodpowiednie treści ze swoich publicznych profili
 - Nic nie robić, bo nikogo tak naprawdę nie obchodzi, co można znaleźć w internecie – pracę dostaje się na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej
- 10. Mocne hasło może pomóc w ochronie Twojej internetowej reputacji – które z wymienionych stwierdzeń opisuje najlepszy rodzaj hasła?**
- Coś krótkiego i łatwego do zapamiętania
 - Długie hasło, zawierające litery, cyfry i symbole (ze względu na jego charakter może trzeba będzie je zanotować)
 - Twoje imię zapisane wstecz z dołączoną na końcu datą Twoich urodzin
 - Słowo, niewystępujące w słowniku, długie przynajmniej na jakieś 8 znaków, zawierające cyfry, litery i symbole, ale zarazem możliwe do zapamiętania
- 11. Ktoś opublikował w publicznym profilu zdjęcie z ostatniej weekendowej imprezy. Widać na nim Ciebie, jak leżysz na podłodze obok pustej butelki po wódce. Ponad 50 osób skomentowało już to zdjęcie. Co należy zrobić?**
- Nic. Przecież nic nie piłeś/piłaś, to ustawione zdjęcie.
 - Skontaktować się z osobą, która zamieściła to zdjęcie i poprosić ją o jego usunięcie
 - Skontaktować się administratorem portalu i zażądać, by zdjęcie zostało usunięte. Przecież zdjęcie i tak z pewnością narusza regulamin portalu.
 - Masz parę „interesujących” zdjęć osoby, która zamieściła to okropne zdjęcie. Trzeba umieścić je w internecie i upewnić się, że wszyscy się o nim dowiedzą.
- 12. Które z wymienionych elementów stanowią dodatkową ochronę Twoich danych?**
- Szybko uruchamiany, chroniony hasłem wygaszacz ekranu
 - PIN do karty SIM
 - Zdalne usuwanie wszystkich danych z telefonu
 - Regularne wykonywanie kopii zapasowych urządzenia
 - Regularne aktualizacje oprogramowania
 - Antywirus

13. Zaproszono Cię na imprezę z grupą przyjaciół, ale martwisz się, co też po takim weekendzie może trafić do internetu! Co należy zrobić?

- Wykazać silną wolę i zachowywać się przykładowie przez cały weekend
- Nie iść, to zbyt ryzykowne
- Przedyskutować sprawę z przyjaciółmi zanim weekend się rozpocznie, wyjaśnić im swoje obawy i powody, dla których musisz uważać na swoją internetową reputację
- Poczekać do końca weekendu i wtedy przekonać się, jak to będzie

14. Które z wymienionych czynności są nielegalne?

- Słuchanie przesyłanych strumieniowo piosenek z serwisów internetowych, które mają umowy z właścicielami praw autorskich
- Pobieranie z iTunes
- Oglądanie zrobionego przez kogoś nagrania wideo z koncertu czy występu, w sytuacji, gdy bilet wyraźnie zabraniał nagrywania
- Pobieranie lub słuchanie przesyłanych strumieniowo piosenek z serwisów internetowych, które nie mają umów z właścicielami praw autorskich

15. Czy legalne jest zrobienie repostu całego artykułu, jeśli podajesz link (odsyłacz) do oryginału i nazwisko autora, nie mając jednak od niego pozwolenia?



Pamiętaj:

- Regularnie sprawdzaj ustawienia prywatności w mediach społecznościowych i dokonuj stosownych aktualizacji
- Korzystaj w razie możliwości z wersji serwisów internetowych, oferujących bezpieczne (np. https) połączenie. Informacje, które wysyłasz do serwisu są wówczas szyfrowane.
- Jeśli nie masz czasu, by podczas rejestrowania się na nowym portalu internetowym przeczytać w całości regulamin, rozważ, czy nie użyć jakiegoś pomocnego narzędzia w rodzaju EULAlyzer.
- Wszyscy mamy obowiązek zgłaszania nieodpowiednich treści, na które trafimy w internecie. Im częściej tak robimy, tym bardziej przyczyniamy się do tego, by internet stał się lepszym miejscem dla każdego.
- Warto od czasu do czasu wrzucić do wyszukiwarki swoje własne imię i nazwisko (lub ustawić Alert Google, aby to robił), dzięki czemu lepiej zrozumiesz, co widzą Ci, którzy szukają Ciebie w internecie.
- Chociaż czasem bywa to trudne, staraj się pomyśleć zanim wyślesz!

Szukasz informacji lub porady?

Skontaktuj się z siecią Insafe w swoim kraju

Austria	www.saferinternet.at	Łotwa	www.drossinternets.lv
Belgia	www.clicksafe.be	Luksemburg	www.bee-secure.lu
Bułgaria	www.safenet.bg	Malta	www.besmartonline.org.mt
Cypr	www.cyberethics.info	Niemcy	www.klicksafe.de
Czechy	www.saferinternet.cz	Norwegia	www.medietilsynet.no
Dania	www.medieraadet.dk	Polska	www.saferinternet.pl
Estonia	www.targaltinternetis.ee	Portugalia	www.internetsegura.pt
Finlandia	www.meku.fi/fisic	Rosja	www.nedopusti.ru
Francja	www.internetsanscrainte.fr	Rumunia	www.sigur.info
Grecja	www.saferinternet.gr	Słowacja	www.safe.si
Hiszpania	www.protegeles.com	Słowenia	www.zodpovedne.sk
Holandia	www.digibewust.nl	Szwecja	www.medieradet.se
Irlandia	www.webwise.ie	Węgry	www.saferinternet.hu
Islandia	www.saft.is	Wielka Brytania	www.saferinternet.org.uk
Litwa	www.draugiskasinternetas.lt	Włochy	www.generazioniconnesse.it

Podziękowania

Realizacja:

- Publikacja Europejskiej Sieci Szkolnej
- We współpracy z siecią Insafe przy wsparciu Liberty Global oraz Google.
- Realizacja 2013

Projekt artystyczny: Iddifix

Specjalne podziękowania dla: Charlotte, Clément, Ellen, Floran, Isabelle, Joanna, Josh, L'uboš, Livi, Tereza, Yorick, Ioanna, Manon, Lisa, Jari oraz dla nauczycieli, rodziców i uczniów, którzy uczestniczyli w testowaniu i opracowaniu naszej publikacji.

Copyright

Tytuł: The Web We Want (Internet, jakiego chcemy!)

Prefiks: 9789491440

ISBN: 9789491440427

EAN: 9789491440427

Copyright: wydano na licencji under the Creative Commons Attribution-Noncommercial-NoDerivative Works 3.0 Treść licencji można znaleźć pod adresem: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Internet otwiera drzwi do tętniącego życiem, fascynującego świata niekończących się okazji do poznawania, komunikowania się i tworzenia. W porównaniu do tradycyjnego środowiska bezpośrednich, osobistych spotkań, jest to miejsce, gdzie kwitnie ciekawość i kreatywność, gdzie młodzież rozwija szeroki zakres umiejętności w sposób, który na pozór niesie ze sobą mniej zagrożeń. Niestety w internecie można się natknąć na pułapki dla osób nieświadomych zagrożeń. Podobnie jak we wszystkich innych aspektach życia nastolatków, edukacja jest kluczowym elementem, który sprzyja rozwojowi bardziej świadomego podejścia do korzystania z internetu.

Web We Want [Internet, jakiego chcemy!] to pouczający podręcznik przeznaczony dla 13–16-latków, który powstał przy udziale młodzieży, napisany przez młodych autorów. Zawartość i podejście współgrające z potrzebami i upodobaniami współczesnej młodzieży – mają skłonić do refleksji nad takimi zagadnieniami jak: prawa i obowiązki, ślady cyfrowe czy reputacja. Natomiast ćwiczenia praktyczne prowokują czytelników do dzielenia się swoimi doświadczeniami i analizowania swoich własnych zachowań w internecie.

Nauczyciele, rodzice i inne zainteresowane osoby mogą znaleźć materiały pomocnicze, dotyczące występujących w podręczniku zagadnień na portalu internetowym www.webwewant.eu, który posłuży też za platformę, na której młodzież będzie mogła publikować swoje osobiste odpowiedzi.

